

Afréd de Musset[de mise]
(1810 Paříž – 1857 Paříž)

Alfréd de Musset byl *francouzský romantický básník, prozaik a dramatik*. Ač se pohyboval v okruhu Victora Huga, nebyl bojovným straníkem romantismu.

Život:

Alfred de Musset pocházel ze starého francouzského šlechtického rodu, avšak ne příliš bohatého. Kvalitní vzdělání se mu dostalo na Lyceu Jindřicha IV., poté studoval práva a lékařství, krátce i hudbu a kreslení. Žádná studia ale nedokončil a začal se **věnovat literatuře**.

V sedmnácti letech se dostal do skupiny **romantiků v čele s Victorem Hugem**, nikdy sám sebe ovšem k romantikům nepočítal. Stranil se romantické

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

bojovnosti, zůstával povznesen nad romantickou vřavou, ba dokonce v roce 1832 se s Hugovým kruhem rozešel.

V roce 1833 se začíná jeho milostný vztah s francouzskou extravagantní spisovatelkou - **George Sandovou**. Tento vztah ovlivnil některá Mussetova díla, ale skončil v roce 1835 rozchodem. Musseta rozchod zrtlil, snažil se najít zapomnění v bohémském hýření, cestování i ve vlastní tvorbě. Výsledkem byl román *Zpověď dítěte svého věku* (1836).

George Sandová

Francouzská spisovatelka, která proslula více svým osobním extravagantním životem: nosila mužské oblečení, kouřila dýmky (do té doby pro ženu nepřipustné). Stala se milenkou Alfreda de Musseta, klavírního virtuóze Franze Liszta a především hudebního skladatele Fryderyka Chopina.

V roce 1837 se seznámil Musset s Aiméed'Alton, která se ho snažila přimět k opuštění bohémského života a k soustředěné práci. To se odráží například v optimismu básně *Noc říjnová*. Nakonec ale rezignovala a vzala si za manžela jeho bratra Paula. Musset se pak opět stal **hýřilem**, což **oslabilo jeho zdraví i tvůrčí síly**. **Psal často již jen z existenčních důvodů.**

Literárněhistorický kontext

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Historicky odpovídá romantismus období přeměn, které přinesla **Velká francouzská revoluce** (1789-1793) a následné **období napoleonské**, které skončilo bitvou u Waterloo 1815. Ideály revoluce „Volnost, rovnost, bratrství“ nemohly být zcela naplněny i proto, že do těchto pojmů vkládali různí lidé různé významy. **Vzrůstaly pocity rozčarování, „nemoc století“** charakterizovaná **ztrátou iluzí, příklonem k individualismu**.

Francouzská romantická literatura se stavěla **kriticky zejména k domácí klasicistní tragédii** a dovolávala se Shakespeara. Zdůrazňovala, ve srovnání s osvícenskou vírou v pokrok a rozumový řád, naopak **citovost** a rozvíjí motiv **návratu k přírodě**.

- Z jaké rodiny pocházel Alfred de Musset?
- V jakém období se tento spisovatel narodil? Popište historický kontext francouzských dějin.
- Jaký byl Mussetův vztah kVictorovi Hugovi? Proč se s ním názorově Musset rozešel? Vzpomenete si na některá Hugova literární díla?
- Pohovořte o Mussetověmilostném vztahu k GeorgeSandové? Jak tento milenecký vztah skončil?
- Co kritizuje a co naopak zdůrazňuje francouzská romantická literatura?

Literární tvorba:

Ve svém díle, včetně zkušeností z milostných vztahů se spisovatelkou George Sandovou, **uložil Alfred de Musset vlastní životní reflexi doby**, o níž napsal v prozaickém díle *Zpověď dítěte svého věku*, že **“staré už**

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

nebylo a nové ještě nebylo", a v níž – opět podle jeho slov – "lidé trpěli podivnou mravní chorobou: nevírou v cokoliv".

Dramata

Psát dramata začal v roce 1830, ale jeho první hra **Benátská noc** zcela propadla. Po osobním rozchodu s Hugovým kruhem se s ním rozešel i v pojetí dramatu.

Alfred de Musset napsal veselohru **O čem snívají dívky**, na které byl patrný vliv Shakespearova *Snu noci svatojánské*, a proverb **Číše a rty**. Proverb byl žánr oblíbený v šlechtických salónech 17. století. Ilustroval platnost nějakého pořekadla či přísloví a na konci představení měli diváci znění těchto "předloh" uhádnout. To zřetelně svědčí o tom, že **Musset skutečně nesdílel razantní odpor "hugovského" romantismu proti tradicím klasicismu**. Nejznámější z těchto proverbů je dramatický text **S láskou nejsou žádné žerty** (1834, přeloženo do češtiny též jako *Se srdcem divno hrát*). Ve stejném roce, kdy Musset napsal tento proverb, vzniklo i jedno z velkých historických dramát francouzské a světové dramatiky – **Lorenzaccio** (1834)

Básnické povídky

Povídky ze Španěl a Itálie (1830) - sbírka básnických povídek i kratších básní. Náměty i zpracování jsou typicky romantické, především pod vlivem Byrona.

Próza

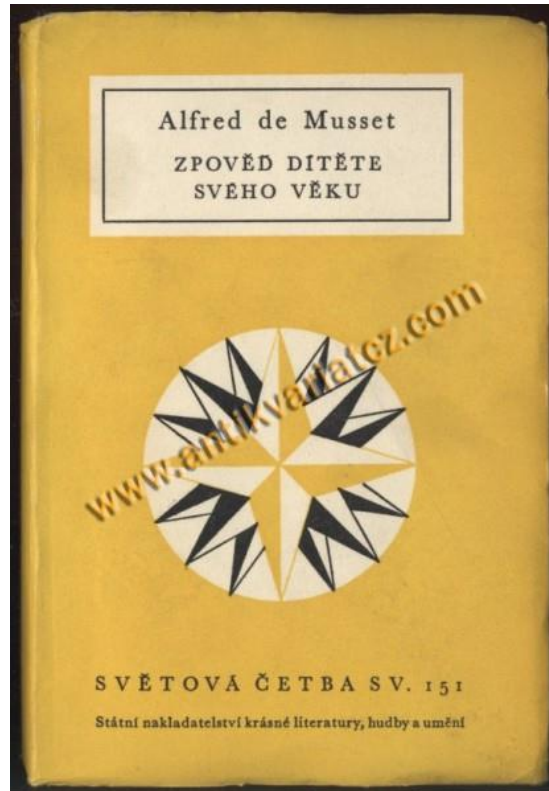
Nejznámější a nejvýznamnější Mussetovou prózou byl román **Zpověď dítěte svého věku** z roku 1836, jehož název „zpověď“ dává čtenářům nápodvedu, že se bude jednat o osobní autorovu deziluzi a rozčarování celé generace žijící v prvních desetiletích 19. století.

Zpověď dítěte svého věku

1836

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

román s autobiografickými rysy

Hlavní postava

Oktavius – příslušník „zlaté mládeže“, zastupuje ty – kteří patří do „bledého, nervózního pokolení ... dětí počatých mezi dvěma bitvami a vychovávaných za víření bubnů“

Hrdina má řadu autobiografických rysů (zejména zápletky složitého milostného citu k George Sandové).

Dějová zápletka

Oktavius zažívá v Paříži milostné zklamání, zjistí nevěru své milé a velmi těžce je tím raněn. Odjíždí proto na venkov, kde naváže nový milostný vztah s Brigitou. Brigita ho skutečně upřímně miluje, nicméně Oktáv jejich vzájemnou lásku sám po krátkém čase zničí (podezíráním z nevěry, žárlivostí, hádkami, ...).

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výňatek z díla

Přečtěte si ukázky a zodpovězte otázky uvedené na závěr. Zapište si k otázkám stručné poznámky do sešitu

Aby člověk mohl vypsát svůj životní příběh, musí nejprve žít; nepíše tedy příběh svého života. Byl jsem už v mládí zachvácen ošklivou mravní chorobou a vyprávím, co se se mnou dalo tři roky. Kdybych byl nemocen jen já sám, vůbec bych o tom nemluvil, ale protože kromě mne je hodně jiných, kteří trpí stejným neduhem, píši pro ně, i když nevím tak jistě, budou-li tomu věnovat pozornost, neboť zůstanou-li má slova bez povšimnutí, přece z nich budu mít ten užitek, že se sám lépe vyléčím a podobné lišče chycené do želez uhryžu si přiskřípnutý běh. (...)

Muži císařství, kteří se tolik natoulali světem a tolik nazabíjeli, objímali své pohublé ženy a hovořili o svých prvních láskách, zhlíželi se ve studánkách rodných luk a viděli se v nich tak staří a tak zmrzačení, že si při tom vzpomínali na syny – aby jim měl kdo zatlačit oči. Ptali se po nich. Děti opustily koleje, a když už neviděly žádné šavle ani kyrusy, ani pěšáky, ani jezdce, ptaly se zase samy, kdeže jsou jejich otcové. V odpověď jim bylo řečeno, že je po válce, císař že je mrtev, že Wellingtonovy a Blücherovy podobizny visí v předpokojích konsulátů a velvyslanectví a pod nimi že jsou napsána dvě slova:

Salvatoribus mundi. (pozn. Spasitelům světa)

A tak se tedy na světě, ležícím v rozvalinách, usadila mládež tísněná starostmi. Všechny děti byly kapkami žhavé krve, která zaplavovala svět, byly zrozeny v lůně války, pro válku. Patnáct let snily o sněhových závějích Moskvy a o slunci pyramid. Nikdy nevyšly z města, ale říkalo se jim, že každou z jeho bran vede cesta do některého z hlavních měst Evropy. Měly v hlavě celý svět; rozhlížely se po zemi, po nebi, po ulicích a po cestách – všechno bylo pusté a jen zvony jejich farnosti zněly do daleka. (...)

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Život, který se tenkrát nabízel mladým lidem, se skládal tedy ze tří prvků: za nimi ležela minulost, navždy zničená a zmítající se ještě na svých troskách, se všemi zkamenělinami ze století absolutismu. Před nimi jitřní červánky na nesmírném obzoru, první záblesk budoucnosti, a mezi těmito dvěma světy – něco, co se podobalo oceánu oddělujícímu starý světadíl od mladé Ameriky, něco neurčitého a rozkolísaného, rozbouřené moře plné vraků, po němž čas od času plula nějaká vzdálená plachta, nebo loď vydechující těžký oblak páry, zkrátka současné století, které odděluje minulost od budoucnosti, které není tím ani oním a které připomíná obojí zároveň, a kde člověk při žádném kroku neví, kráčí-li po osetém poli nebo po sutinách.

V takovém zmatku se tehdy bylo třeba vybrat; toto se nabízelo dětem plným síly a odvahy, synům císařství a vnukům revoluce. Minulost už nechtěly, protože v nic věřit nelze, budoucnost milovaly, ale jak! (...)

Jako když před blížící se bouří zavane lesem strašný vítr, který rozechvěje všechny stromy a po němž následuje hluboké ticho, tak všechno roztřásl Napoleon, když krácel světem. Králové cítili, jak se jim koruna kymácí, a když si sáhli na hlavu, nahmátli tam jen vlasy zježené hrůzou. Papež putoval tři sta mil, aby mu požehnal ve jménu božím a aby mu vložil na hlavu diadém, ale Napoleon mu jej vzal z rukou. A tak se v truchlivém lese staré Evropy všechno otřásl a poté následovalo ticho. (...)

Zatímco vnější život byl tak bezbarvý a tak skoupý, vnitřní život společnosti nabyl chmurného a zamlklého rázu, v mravech zavládlo nejpřísnější pokrytectví, anglické ideje se spojily s devótností a zmizelo i samo veselí. Snad už Prozřetelnost připravovala své nové cesty, snad už anděl, který je zvěstovatelem příštích společností, zaséval do srdcí žen zárodky lidské nezávislosti, již se jednoho dne začnou dovolávat. (...)

Od té doby se vytvářely jakési dva tábory: na jedné straně vzrušené, trpící mysli, všechny ty rozpínavé duše, toužící po nekonečnu, klopily v pláči hlavu, halily se v chorobné sny a nebylo z nich vidět nic než křehké třtiny v oceánu hořkosti. Na druhé straně lidé z masa zůstávali stát na nohou, nezlomní uprostřed skutečných požitků, a neměli jinou starost než počítat, kolik

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

mají peněz. Byl to jen vzdech a výbuch smíchu; první vycházel z duše, druhý z těla. Duše říkala:

„Běda, přeběda, náboženství mizí, nebeská oblaka padají k zemi v podobě deště, nemáme až ani naději, ani očekávání, ani dva zkřížené kousíčky černého dřeva, před nimiž bychom sepjali ruce. Hvězda budoucnosti vychází jen ztěžka, nemůže vystoupit jen na obzor, zůstává zahalena mraky a její kotouč je jako zimní slunce do ruda zbarven krví, která na ní ulpěla v roce třiadevadesátém. Není už lásky, není už slávy. Jak temná noc leží nad zemí! A než se rozední, budeme mrtvi.“

Tělo říkalo:

„Člověk je na světě, aby užíval svých smyslů; (...) Pokud jde o svazky mezi lidmi, přátelství záleží v půjčování peněz, je však vzácná věc mít přítele, kterého by za to mohl člověk dostatečně milovat. Příbuzenstvo slouží k odkazování majetku, láska je tělesné cvičení, jediný rozumový požitek je marnivost. (...)“

Kde se kdy odváží vypovědět, co se tehdy dalo na středních školách? Lidé pochybovali o všem, mladí lidé všechno popírali. Básníci zpívali o beznaději, mladí muži vycházeli ze škol s jasným čelem, se svěží a růžovou tváří a s rouháním na rtech. Zatímco stále převládal francouzský charakter, který je od přírody veselý a otevřený, hlavy se snadno plnily anglickými a německými myšlenkami, avšak srdce, příliš lehkovážná, aby bojovala nebo aby trpěla, vadla jako zlomené květy. A tak princip smrti sestoupil chladně a bez otřesu z hlavy do útrob. Místo abychom byli nadšeni zlem, bylo v nás jen popření dobra, místo beznaděje jsme v sobě měli jen nedostatek cítění. (...)

Tak mladí lidé našli pro nečinnou sílu použití v afektu beznaděje. Vysmívat se slávě, náboženství, lásce, všemu na světě je velkou útěchou pro ty, kdo nevědí, co si mají počít. Tropí si tím smích sami ze sebe a dávají si za pravdu, i když přitom dostávají za vyučenou. A pak je příjemné cítit se nešťastným, když je člověk jen prázdný a znuděný. (...)

Mělo to za následek, že si bohatí říkali: „Pravdivé není nic kromě bohatství, všechno ostatní je sen; užívejme a umírejme.“ Lidé s prostředně velkým jměním si říkali: „Pravdivé není nic kromě zapomenutí, všechno ostatní

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

je sen; zapomínejme a umírejme.“ A chudí říkali: „Pravdivé není nic kromě neštěstí a všechno ostatní je sen; rouhejme se a umírejme.“

(Překlad: Josef Pospíšil)

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. Kdy vznikl tento román? Zařadte dílo *do historického kontextu francouzských dějin*.
Vyhledejte, kdo byly zmíněné osobnosti: Wellington a Blücher.
2. Vyhledejte v textu pasáž o *korunovaci Napoleona*. Jak proběhla?
3. Jak charakterizuje autor „*nemoc století*“? Doložte v textu názor, že „*staré už nebylo a nové ještě nebylo*“ a „*lidé trpěli podivnou mravní chorobou: nevírou v cokoliv*“.
4. Porovnejte jeho zdůvodnění s vlastními informacemi o literárním romantismu.
5. Jak vypadá dle románu *vnější život společnosti a vnitřní život společnosti*?
6. *Společnost* je rozdělena na *dva tábory lidí*, jak se píše v tomto románu. Popište tuto myšlenku na základě textu. Co říká lidská duše a co říká lidské tělo?
7. Jak vypadal dle textu *život mládeže na středních školách*? Pokuste se jej porovnat se svým vlastním životem.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

8. *Jak rozumíte závěrečným citátům o tom, co říkají bohatí, střední vrstvy a chudí lidé? Co si myslíte o těchto výrocích?*
9. *Vypište **zajímavý citát** (myšlenku), který vás zaujal a proč.*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ